

40

JOANNES AN-

DREAS **S**chmidt/

Logices & Metaphysices Professor

Publicus Ordinarius

PHILOSOPHIÆ CVLTORIBVS

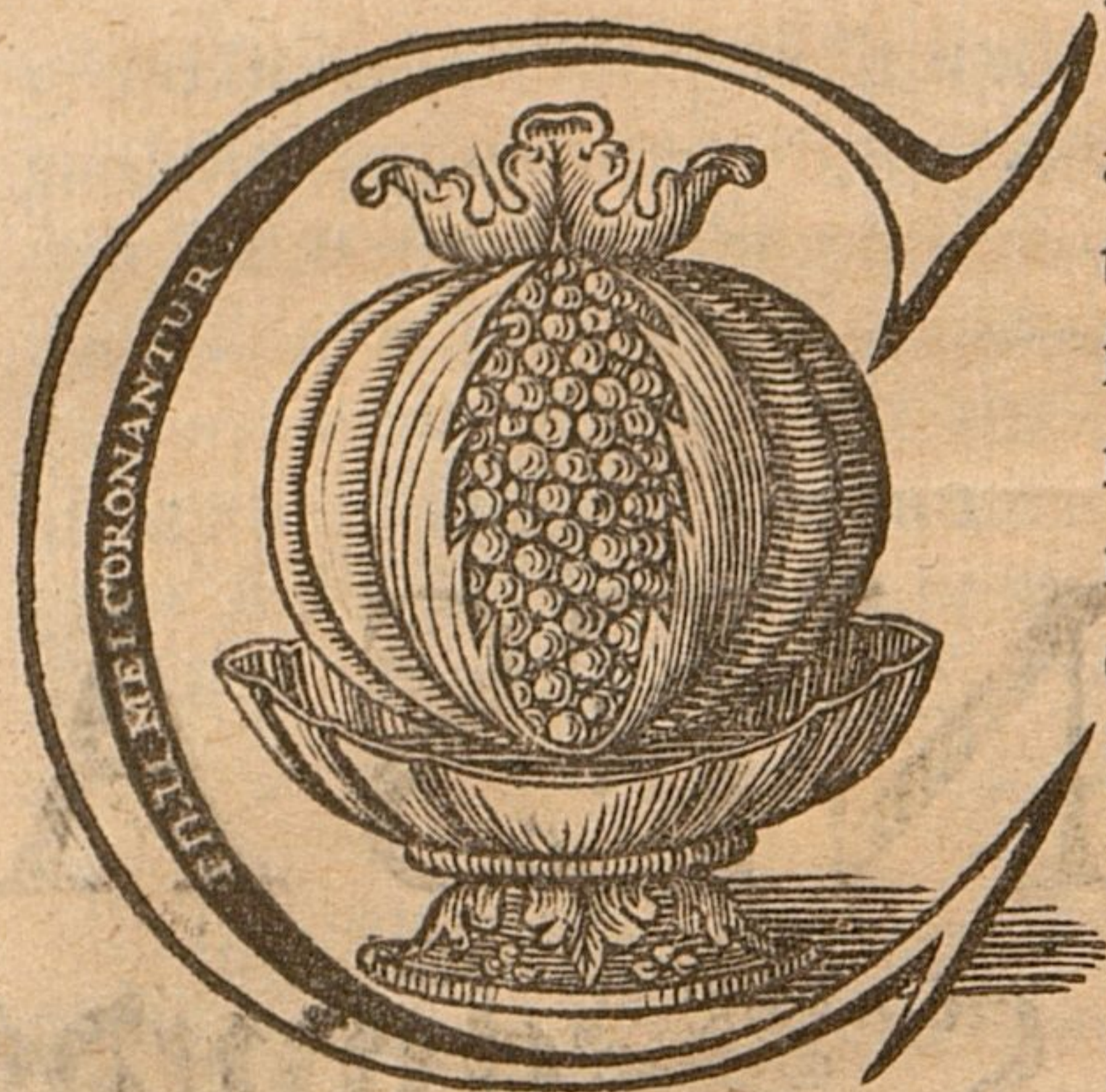
S. P. D.

eosque ad lectiones publicas peramanter invitat.

J E N Æ,

Typis JO. DAV. WERTHERI, Typographi Ducalis.

Um veneris in templum,
adora. Symbolum hoc est in-
ter aurea Pythagoræ sapientis-
simi verba jure meritoque pri-
mum obtinens locum. Acade-
mia templum est, quo non fan-
ctius ullum. In cujus sacrarium
interius cum jussu SERENISSI-
MORUM NUTRITORUM, DOMI-
NORUM MEORUM CLEMENTIS-
SIMORUM mihi intrandum sit,
adorare & Numini divino, iisque qui in his terris illius vice de-
funguntur, humillimas deferre gratias, præcipua erit cura, u-
nicum opus & labor. Tibi igitur æterne rerum stator & con-
servator heic publice votivam suspendo tabulam, quod mihi
vim multarum tempestatum, immanium procellarum & flu-
ctuum effugere, in portumque salvum, divina favente gratia
pervenire concesseris. Per Te nunc licet læto coronam im-
ponere puppi & in erudito litoris pulvere quascunque figuras
describere. Secundet porro, supplex precor, læpta mea di-
vinæ tuæ clementiæ aura. Non futilibus votis Te distringam,
non poscam opem nervis, corpusque fidele senectæ, divitiæ ut
crescant, ut opes, ut maxima toto nostra sit arca foro: Sed uni-
ce ad Socratis humanæ sapientiæ quasi cujusdam terrestris ora-
culi, præceptum me formaturus, nihil ultra à Te, ô Deus, im-
mortalis petendum arbitror, quam ut bona tribuas, quia Tu
demum nosti, quid unicuique sit utile, quid proficuum, nos au-
tem plerumq; id votis expetimus, quod non impetrasse melius
foret. Vobis quoque, Gloriosissimi Heroes, æterna Saxonicæ
Domus nomina, Principes Nutritores ac Domini mei Cle-
mentissimi, quæ vota offeram altaribus vestris digna? Pars
qui-

quidem mortalium ita comparata est, ut cum beneficia ex-
solvere possint, læti sint, ubi vero multum antevenere, tri-
stentur: Vel si qui crimen illud effugere volunt, ea tamen
premunt vel furtive agunt gratias, & in angulo & ad au-
rem, & ingratiore, quam si tacuissent, fuerunt. Sed ad ul-
timam usque Thulen abeant, qui beneficia rite æstumare
nequeunt! Alia longe mens mihi sedet, neque unquam
mutabitur ab illa. Licet enim, si vel centum linguas ora-
que centum natura mihi dedisset, excelsæ gratiæ Vestræ ar-
gumenta satis ampla in demandata professione publica, e-
loqui non possim, ne dicam debita celebrare laude; nullum
tamen tempus illa subducet, & quæ recentia apud me nunc
vigent, nullo interjecto spatio obsolescent. Quamdiu sci-
licet spiritus hos reget artus, non duntaxat mens mea sem-
per ad humillima obsequia erit obstricta, sed lingua quoque
æternas dicere grates conabitur. Ceterum benignissimum
Numen meos pensabit defectus, quod etiam diurnis no-
cturnisque defatigabo precibus, ut tantis seculi nostri lumi-
nibus, non tenuem beatitudinis crustam, sed solidam & sin-
ceram felicitatem è cœlo demittat. Excubet pro ea augen-
da custodiendaque pertinax ejus indulgentia & nunquam
remotos habeat oculos à sanitate ac omnigena prosperita-
te: morbos visos invisosque, viduertatem, vastitudinem-
que, calamitates intemperiasq; prohibessit, defendat, aver-
runcetque. Hæc unica mea sunt vota, hæc erunt etiam
perpetua! Denique ut in lectionibus quoque publicis iis-
que primis ex parte saltim aureum illud Pythagoræ symbo-
lum implere possim, & ibi adorabo, aliisque ut idem faci-
ant, auctor ero sedulus. Nimirum placet certas ob ratio-
nes sub laborum publicorum initium, ab ipso Deo exor-
dium sumere, atque illam scientiam, quæ à nobiliori obje-

)2(

cto

cto *Theologia*, & ab investigandi modo *naturalis* dicitur, perspicue ac solide, quantum per ingenii vires licebit, honoratissimis Dominis Commilitonibus proponere. Favobitis mihi hæc sacra facienti, ut nullus dubito, & lingua & mente. Vt vero rite ea peragi possint, procul hinc, procul esse jubeo omnes, quos vel fors vel propria culpa profanos fecit. Pythagoras olim dixisse fertur, templum qui ingredi voluerit, munda veste amictum esse oportere & in qua nec indormierit quisquam, nec somnum otiosum ac segnem ceperit. Si ulla scientiarum profecto hæc animum, segnem non desiderat, cum in iis versetur, quo sensa pertingere nequeunt. Improbo heic opus est labore multisque vigiliis, ut per varias rationum series ad illa sublimia ascendamus. Dein veste quoque munda huc accedite, in qua non indormierit quisquam. Liberi sitis ab opinionum pravitate, qua hæc vel illa secta maculam contraxit, ne Ciceronianum illud in vos quadret: apud vos opinio præjudicata tantum poterat, ut etiam sine ratione valeret auctoritas. Iniqua enim plane res mihi videtur, se ipsum velle judicio, quo excellentius nihil benignum Numen nobis largitum fuit, privare, pecorum ritu antecedentium sequi gregem, atque pergere non qua eundum est, sed qua iuratur. Mediam ac ob id tutissimam semper ad hæc sacra duxi viam, sanam sequi rationem & cum ratione sensum, ferruminatum, si vocabulum in scholis hæctenus usitatum, adhibere licet. Græci rebus divinis operantes in eam cœli plagam ora convertebant, à qua lucis exordium est. Vos huc dirigite vultus, quo splendidum naturæ lumen affulget, atque in illud transferte, quod Cicero magnifice de philosophia scripsit: O vitæ dux, ô virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum, quid non modo nos, sed omnino vita-

ho-

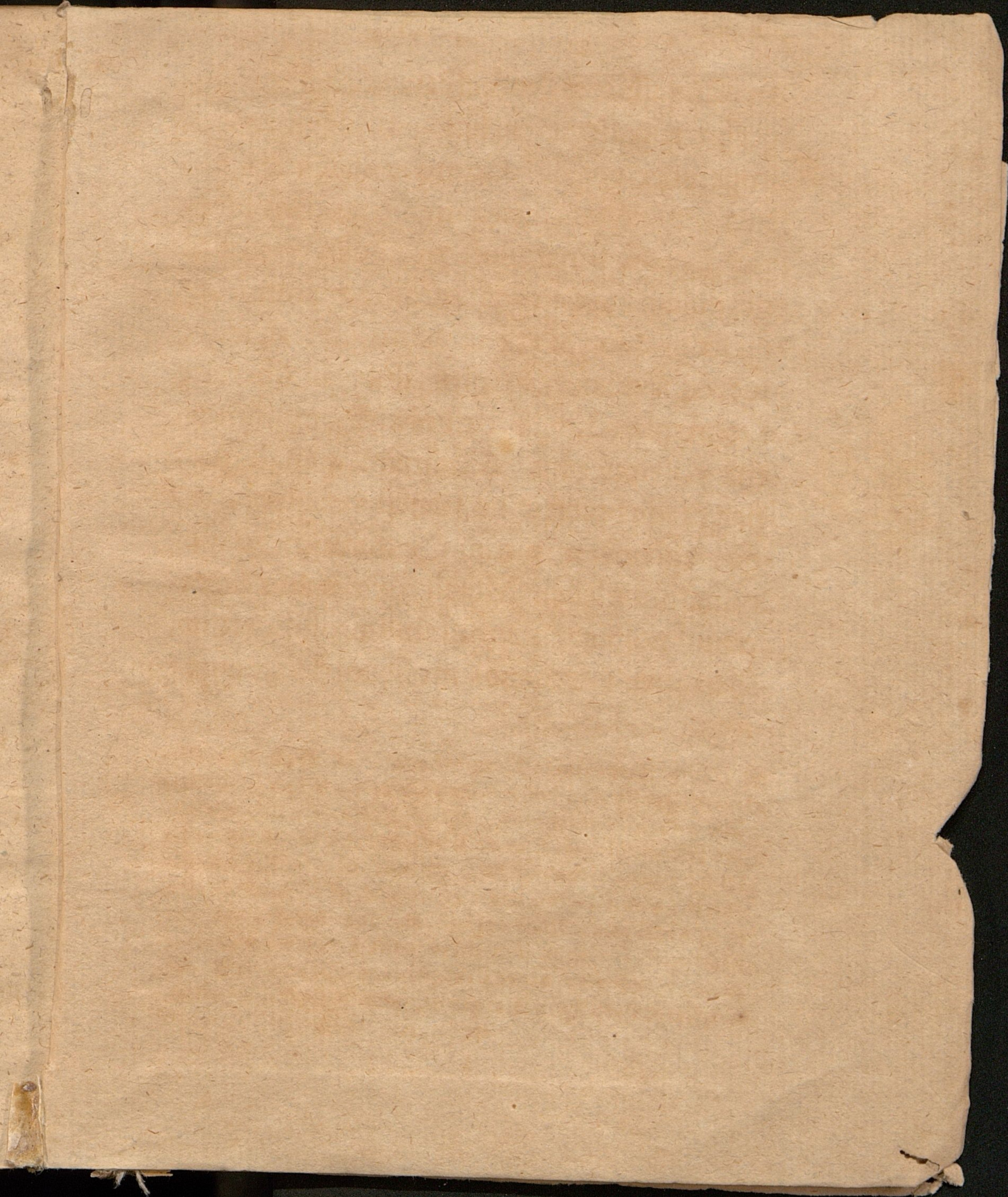
hominum sine te esse potuisset? ad te confugimus, à te o-
pem petimus: tibi nos ut antea magna ex parte sic nunc
penitus totosque tradimus. Est enim unus dies bene & ex
præceptis tuis actus, peccanti immortalitati anteponeendus.
Credite mihi in hac aspera & salebrofa via non deducet vos
in devia, modo monenti faciles præbueritis aures. Secus
si feceritis, pejus vobiscum agetur, quam cum illo Phædro-
mo apud Plautum, præ nimio amoris æstu & angore, quo se
verteret nesciente. Nam si in principio vel minus firma
vel plane falsa susceperitis, consequentium rerum necessi-
tas ad deliramenta certissime vos perducet. Ulterius ut
ad hæc solennia vos bene componatis, sitis veterum more
stabiles, vel si Pythagoræ aut Numæ præcepta audire ma-
vultis, sedeatis; licet ipse prius elegerim, cum in poste-
riori mens quidem recta, signum tamen ferale cernatur.
Involucra si removeatis, animum vestrum arte analytica
& demonstrandi scientia, quam Simonides in quadro, re-
ctissima stabilitatis nota, collocavit, probe instructum de-
sidero. Ex Pythagoræorum præscripto viri inconstantes,
qui velut hirundines exiguo temporis spatio apud nos sunt
& inquieti per diversa discurrunt, ad dogmata non admit-
tendi erant: quis igitur patietur adorantem pede nunc in
hanc nunc in illam partem titubante, & animo quoque
huc illuc fluctuante? Amant Camoenæ montis stabilita-
tem, nec unquam leguntur fluctibus se commisisse. Qua-
re castra illorum dum sequimur, caveamus ne nos recipro-
cus inanum opinionum Euripus abripiat, atque hoc ipso
via ad cognitionem Dei, quo nihil stabilius, nobis inter-
cludatur. Semper enim menti meæ obversatur ingenio-
sum illud, quo non nemo hominem arte opinandi saltem
turgidum cancro, qui modo ante modo retro, modo in-

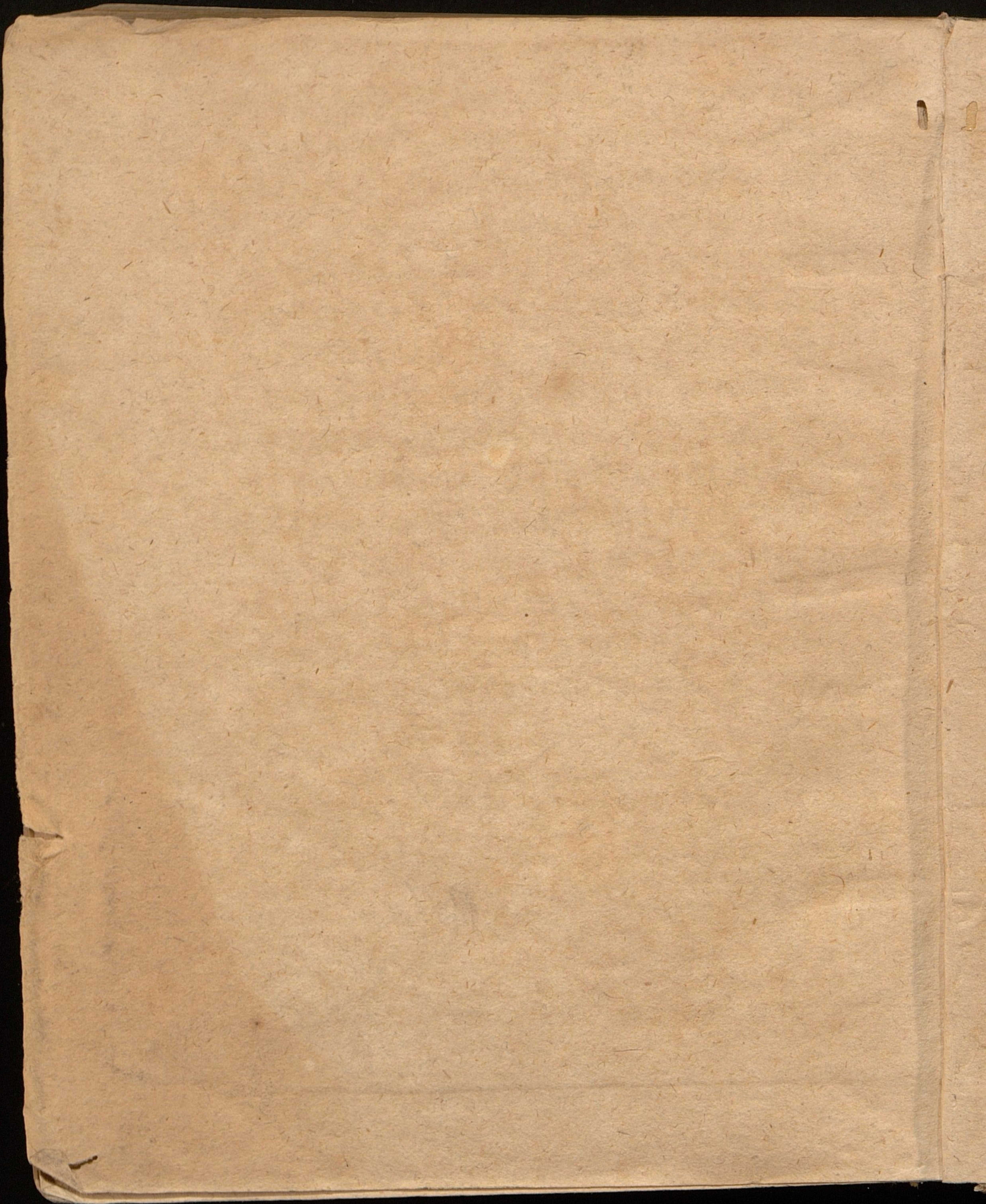
transversum incedit, similem esse dixit : Neque temere
veteris sapientiæ antistites cœlesti cancro asellum , igno-
rantia hieroglyphicum indidere. Monstrare scilicet vo-
luerunt in inquirendis rebus hac via procedentem non sci-
entia sed inscitia iter calcare. Jubent vero antiquissimi ri-
tus non tantum ut adorans sit stabilis, sed etiam in eodem
situ circumagat corpus, sive, quod Ægyptiæ indicant rotæ,
quia in humanis nihil stabile, nihil firmum, & utcunque
Deus volvat revolvatque vitam, nobis id libenter admitten-
dum ; sive, ut ad instar peripheriæ constans divinitatem,
quasi firmum & unicum centrum respiciat ; sive, quod mi-
hi quidem maxime probabile videtur, quia motus ille ex-
primit similitudinem universæ hujus molis, quam incolimus,
quæ perpetua indefessaque vertigine, nunquam
cessatura raptatur. Non absimile quid nostra efflagitant
sacra. Licet enim, quod nemo nisi spissis ignorantia te-
nebris immersus facile negabit, plures Deum investigandi
rationes dentur, commodissima tamen illa, salvo aliorum
judicio læstumatur, quæ ex universi hujus pulchritudine
procedit. Præclare inquit Aristoteles : Si essent, qui sub
terra semper habitavissent bonis & illustribus domiciliis,
quæ essent ornata signis atque picturis, instructaque rebus
iis omnibus, quibus abundant ii, qui beati putantur, nec ta-
men exissent unquam supra terram, accepissent autem fa-
ma & auditione esse quoddam Numen & vim Deorum.
Deinde aliquo tempore patefactis terræ faucibus, ex illis
abditis sedibus evadere in hæc loca, quæ nos incolimus, at-
que exire potuissent, aspexissentque Solem, ejusque tum
magnitudinem pulchritudinemque, tum etiam efficien-
tiam cognovissent, quod is diem efficeret toto cœlo luce
diffusa ; cum autem terras nox obscurasset, tum cœlum to-
tum

rum cernerent astris distinctum & ornatum, lunæque luminum varietatem, tum crescentis tum senescentis, eorumque omnium ortus & occasus, atque in omni æternitate ratos immutabilesque cursus: hæc cum viderent, profecto & esse Deos & hæc tanta opera Deorum esse arbitrarentur. Quapropter lumine naturæ, quo Deus nos beavit, & scientia multis parta laboribus, hoc agentes singula terræ & cœli tanquam curiosi spectatores excutiamus. Hoc ipso in meliorem transcribemur sortem & ipsius S. Spiritus mandatum exequemur. Sed satis Vos, quantum ad præsens, initiatos puto, si unum illud Pythagoræ monuero, alium animum fieri debere intrantibus templum, Deorum simulachra ex vicino cernentibus. Scilicet qui in solem venit, licet non in hoc venerit, colorabitur: qui in unguentaria taberna refederunt, & paulo diutius commorati sunt, odorem fecum loci ferunt: Et qui apud Theologum naturalem fuerunt, traxerint aliquid necesse est, quod prodesset. Quid vero? Non tantum Deum nosse, sed & eum sequi, illi libenter parere, fortunæ contumaciter resistere & hoc exigere, ut ipsa inter se vita unius, sine actionum dissensione, coloris sit. Ast quotus quisque invenitur, qui sit ita moratus, ita animo ac vita constitutus, ut ratio postulat? qui disciplinam suam non ostentationem scientiæ, sed legem vitæ putet? videre licet alios gloriæ, alios libidinum esse servos, alios unice scenæ suæ servire. Ciceronis de hoc hominum genere percipite iudicium: Philosophus in ratione vitæ peccans, hoc turpior est, quod in officio cuius magister esse vult, labitur, artemque vitæ professus, delinquit in vita. Alia nobis sit mens, alia quoque vita. Curemus ut animus noster non tantum doctior sed & melior abeat ab illa, quam suscipimus adoratione. Hoc si egerimus

re-

renunciabit nobis præco sermone rituque græciensi à *Φεσιπ.*
Hi igitur erunt per futurum / semestre labores publici pro-
ximo Jovis die à Theologiæ naturalis instructu inchoandi.
Privatim quoque in gratiam incipientium, quorum potior
ratio nunc habenda est, tabulas metaphysicas B. Stahlii con-
tinuis discursibus, ex vario disciplinarum genere exemplis
desumptis, illustrabo, atque eas ultimo cujusvis hebdoma-
dis die ad examen revocabo. Ad calcem subjiciam pecu-
liarem aliquam tabulam regularum philosophicarum, quæ
in exercitio disputandi occurrere solent, cum suis restri-
ctionibus in schola usitatis. In Logicis collegium disputa-
torium à quibusdam diu desideratum offero, in quo usus A-
nalyticæ atque Dialecticæ in respondentis ac opponentis
munere una cum toto disputandi processu monstrabitur.
Ne vero labor sterilis videatur, theses physicas, à me ante
id hac editas ventilationi subjiciam, ut harum jucunditate
omne tædium dispellatur. Privatissimos, ut vocant, qui-
bus hætenus mea opera præsto fui, neque nunc deseram.
Omnibus his conatibus præmittam sequente mercurii die,
hora X. orationem inauguralem *de Nov-antiqua Cartesii*
Theologia naturali, ad quam Magnificum DN. Rectorem,
atque singulos Academiæ Proceres, Doctores, Reverendi
ministerii Collegas, Adjunctos nostræ Facultatis, Magi-
stros, totamque nobilissimorum studiosorum coronam,
ea qua par est observantia, humanitate atque amicitia in-
vito, promittens pro hoc beneficii genere, ea quæ à me spe-
rari poterunt officia paratissima, promptissima. P. P. d. 4.
Nov. A. O. R. MDC LXXXIII.

00 A 6406

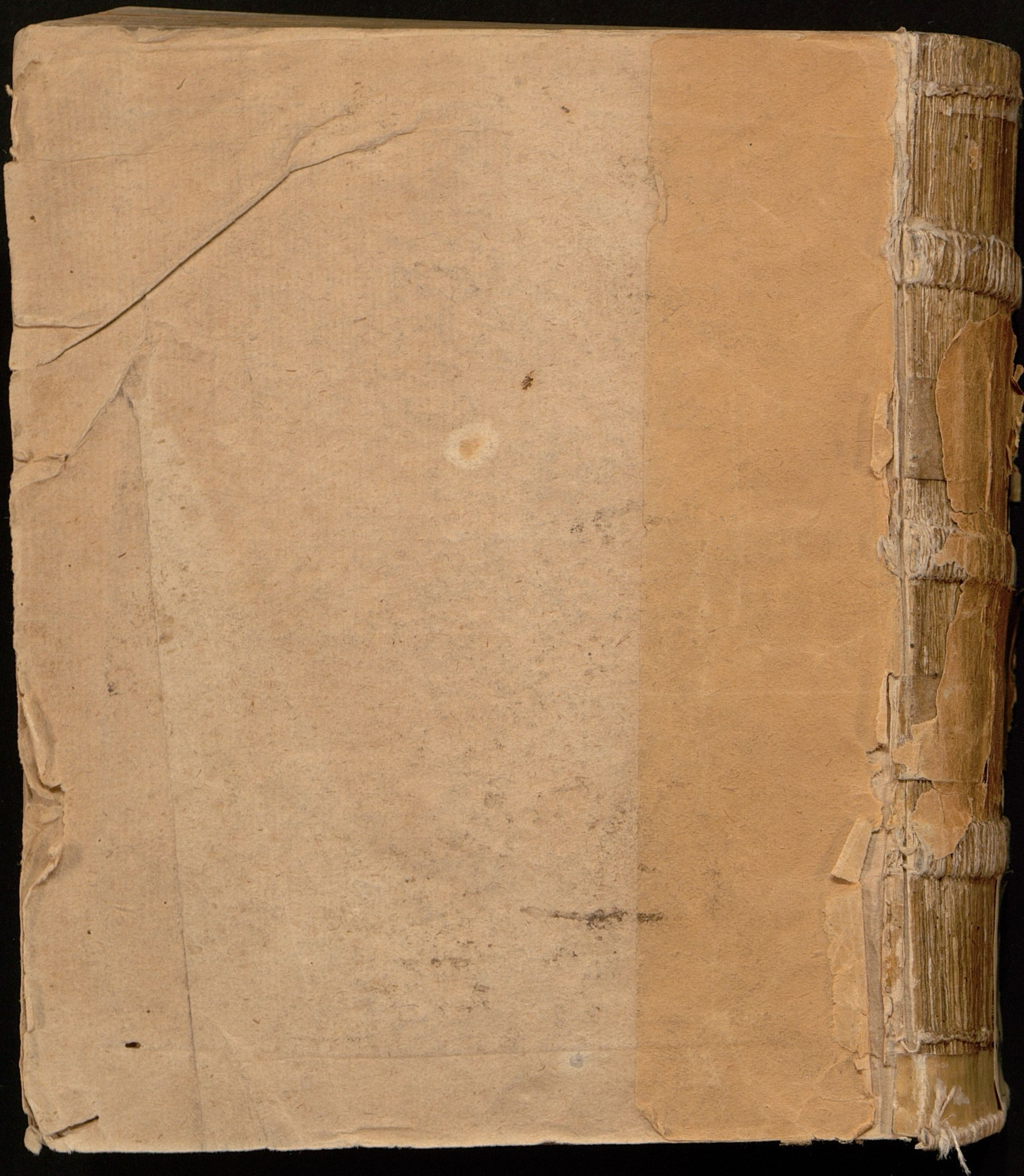
ULB Halle 3
002 916 622

56

Retro V

VDMA

40

JOANNES AN-

DREAS Schmidt/

Logices & Metaphysices Professor

Publicus Ordinarius

PHILOSOPHIÆ CVLTORIBVS

S. P. D.

eosque ad lectiones publicas peramanter invitat.

J E N Æ,

Typis JO. DAV. WERTHERI, Typographi Ducalis.

